

„GAZETA TRANSILVANIEI“
 Nr. 285.
 Braşov, Vineri, 24 Decembrie
 1893.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU XVI.

„GAZETA“ ARE ÎN ÎN-CĂRĂŢI
 ABONAMENTE PENTRU AUSTRO-UNGARIA.
 Pe un an 12 fl., pe şase luni
 6 fl., pe trei luni 3 fl.
 N-ri de Duminecă 2 fl. pe an.
 Pentru România şi străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe şase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 N-ri de Duminecă 8 franci.
 Se primumără la toate oficiile
 poştale din ţinut şi din afară
 şi la dd. colectorilor.
 Abonamentul pentru Braşov
 la administraţiune, piaţa mare,
 Târgul Inului Nr. 30 etajul
 I.: pe un an 10 fl., pe şase
 luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
 Cu dusul în casă: Pe un an
 12 fl., pe şase luni 6 fl., pe trei luni
 3 fl. Ună exemplară 5 cr. v. a.
 sau 15 bani. Atâtă abonamen-
 telo câtă şi inserţiunile sunt
 a se plăti înainte.

Nr. 285.

Braşov, Vineri, 24 Decembrie

1893.

Nou abonament la „GAZETA TRANSILVANIEI“

Cu 1 Ianuarie 1894 st. v.
 se deschide nou abonament,
 la care invităm pe toţi amicii şi
 sprijinitorii fetei noastre.

Preţul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:	
pe un an	12 fl.
pe şase luni	6 fl.
pe trei luni	3 fl.
Pentru România şi străinătate:	
pe un an	40 franci
pe şase luni	20 „
pe trei luni	10 „

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:	
pe un an	2 fl.
pe şase luni	1 fl.
Pentru România şi străinătate:	
pe un an	8 franci
pe şase luni	4 „

Abonarea se poate face mai uşor
 prin mandate postale.

Administraţiunea
 „Gazetei Transilvaniei“.

Acţiunea solidară a naţi- onalităţilor.

Braşov, 23 Decembrie v.

Vorbindu în numărul de ieri
 al fetei noastre despre atitudinea
 politică a Saşilor ardeleni, ne-am
 adus aminte de întreaga miserie a
 politice, ce au observat-o cu deosebire
 ei, der şi celelalte naţionalităţi ne
 maghiare în aceşti 26 de ani din urmă
 faţă cu maghiarismul violent.

Înţelegem aici nu atât partea
 principiară a politice, câtă mai multă
 partea ei practică, întru câtă adecă
 s'a ivit necesitatea de a se apăra
 cu toţii: Români, Saşi, Slovaci, Sârbi
 ş. a. în contra maghiarisării forţate.

Idea solidarităţii între popoarele
 nemaghiare faţă cu tendinţele vio-
 lente ale maghiarismului, s'a nă-
 scut deodată cu regimul unguresc
 inaugurat la 1867. Cu schimbă-
 rile din anii 1867 şi 1868 n'au fost
 mulţămite nici una din naţionalită-
 ţile nemaghiare. Legea de naţionali-
 tate au combătut-o mai multă ori
 puţin fie care din ele, căci vedem
 că ea nu le poate garanta existenţa
 loră naţională.

Dér în periodul primă al re-
 gimului unguresc, când încă pre-
 domnia vederile conciliante dea-
 kiste, idea unei procederi solidară
 a naţionalităţilor era multă para-
 lisată de speranţele, ce le nutreau
 foarte mulţi din sinul lor, că le-
 gile din 1868 oferă posibilitatea
 unei dezvoltări naţionale neimpede-
 cate cel puţin pe terenul bisericesc
 şi şcolar.

Acţiunea violentă a regimului
 tiszai, care la 1879 a dat o lo-
 vitură de morţe chiar legii de na-
 ţionalitate prin introducerea forţată
 a limbei maghiare ca studiu obliga-
 toriu în toate şcolile naţionalităţilor,

a trebuit însă să deştepte pe toţi
 din letargia lor, şi decă până atunci
 nu sa putut încirpa o procedere
 solidară a tuturor popoarelor ne-
 maghiare în lupta cu maghiarismul
 violent, acum ea le era impusă
 acestora de interesele lor de viaţă.

Din nenorocire însă, ceea ce
 era aproape de sine înţeles nu s'a
 întemplat. Adevărat, că la 1879
 toţi deputaţii naţionalităţilor, cât
 se mai aflau atunci în dietă, au fă-
 cut o opoziţie energică legii de ma-
 ghiarisare propuse de guvernul
 Tisza. Românii, ca şi Sârbii, ca şi
 Saşii ş. a. au protestat în contra
 ei, der la o acţiune comună solidară,
 fiă în dietă, ori afară din dietă, nu
 s'au putut avânta.

Se mângăiau pe atunci naţio-
 nalităţile nemaghiare cu gândul, „că
 învingerea morală a fostă a lor“.

În anul 1879 organul nostru
 după desbaterile din dietă, car s'au
 terminat cu primirea legii de ma-
 ghiarisare, s'a ocupat de acesta apa-
 riţiune scriind între altele:

„...Învingerile morale, ce le-am
 eluptat în mai multe rânduri, nu
 ne au adus până acumă nici cel
 mai mică tolosă, nu au putut să
 contribuie nici câtă de puţin la im-
 plinirea contrariilor existenţei nos-
 tre, din contră pare că totă mai
 multă i-au întăritat şi i-au aţităt
 în contră-ne. Care este cauza ace-
 stei apariţiuni estra-ordinare?“

„E clar, că în politică nu de-
 cidă succesele morale, ci cele reale,
 cu toate aceste potă avé şi succesele
 morale sub órecari împrejurări o
 mare importanţă reală. Astfel în
 lupta naţionalităţilor cu tendinţele
 de maghiarisare s'ar fi putut do-
 bândi până acumă cel puţin acel
 rezultat, ca Maghiarii să recunoscă
 imposibilitatea de a ne face Maghiari
 cu de a sila. Decă n'a fostă posibil
 de a face pe Maghiari să înceteze
 odată cu măsurile de maghiarisare
 cine pörtă vina? Negreşit că în
 prima liniă totă Maghiarii, car ţin
 cu cerbiciă rară la vechiul plan,
 despre care s'au putut convinge
 încă la 1848, că este nerealisabilă,
 în liniă a doua vina este însă şi a
 naţionalităţilor din cauză, că suc-
 cesesele morale, ce le-au câştigat
 până acum, au de a le mulţămi mai
 multă dreptăţii cauzei lor, decât
 rezoluţiunii, energiei şi dibăciei, cu
 care s'au luptat conducătorii lor“.

„Trebuie să mărturisim cu pă-
 rere de rău, că opoziţiunea naţio-
 nalităţilor din Transilvania şi Un-
 garia, începând dela inaugurarea
 dualismului, n'a fostă în stare a le
 impune Maghiarilor într'atât, în-
 câtă să-i facă să înceteze cu mēsu-
 rile de maghiarisare forţată. Adevă-
 rat, că a impune Maghiarului este
 foarte greu într'o cestiune, unde el
 este predominant mai multă de pa-
 timă, decât de alte consideraţiuni
 reale. Afară de acesta situaţiunea
 naţionalităţilor dela noi a fostă
 din capul locului cu multă mai
 nefavorabilă ca aceea a celor din
 Austria.“

„Cu toate aceste naţionalităţile

nemaghiare ar fi putut face guver-
 nului unguresc opoziţiune multă mai
 energică. Decă ar fi fostă cu pu-
 tărea ea să se unescă toţi represen-
 tanţii lor la o acţiune solidară,
 atunci succesele morale ar fi avut
 cel puţin acel efect real, că
 guvernul n'ar fi cugetat a păşi
 înaintea dietei c'un proiect de lege
 ea acela, care s'a dezbătut dila
 aceste în camera deputaţilor“ (Gaz.
 Trans. Nr. 33 din 1879).

De atunci şi până acumă tre-
 cură 14 ani şi cutezarea regimului
 unguresc cresc în proporţiuni tot
 mai mari şi înspăimântătoare până
 ce ajunse la ucazul ministrului de
 instrucţiune Csaky dela 25 Septem-
 vre 1893, a căruia aplicare practică
 făc, cum vedurăm, şi pe Saşii gu-
 vernamentalii să scotă un şipet în-
 fricoşat de durere.

Şi pe când Saşii totă mai spe-
 reză încă în „iubirea de dreptate şi
 de pace“ a guvernului unguresc,
 în sinul celorlalte naţionalităţi a
 prins rădăcină convingerea, că pen-
 tru a'şi pute apăra cu succes exis-
 tenţa naţională atât de ameninţată
 trebuie să-şi dea mâna.

Idea acţiunii solidară a naţio-
 nalităţilor acoperite începe să ca-
 pete conturi reale. Românii, Slovaci
 şi Sârbii sunt pe cale de a se în-
 ţelege asupra unei procederi comune
 de apărare.

Ce i-ar împiedeca pe Saşii ar-
 delenii de a face şi ei asemenea?
 Oare ucazul lui Csaky dela 25
 Sept. 1893 nu este un memento şi
 pentru ei ca şi pentru naţionalităţile
 celelalte? Şi ore n'ar fi teren de
 ajuns pentru o conlucrare a lor,
 când se tracteză de o acţiune, care
 în primul rând trebuie să ţintescă
 a pune stavilă încercărilor nenoro-
 cite de maghiarisare forţată?

Nu e pentru toţi, pentru Ro-
 mâni, Slovaci, Sârbi, ca şi pentru
 Saşi, pasă adă cestiunea de a fi ori
 de a nu fi?

Şi conducătorii Saşilor recu-
 nosc, că așa este. Atunci de ce
 mai şovăesc de-a alege între viaţă
 ori morţe?

CRONICA POLITICĂ

— 22 Decembrie.

Kulturegyletiştii din Ungaria nordică
 s'au molipsit şi ei de microbii bólei de
 alienaţi şovinistică a lui Bartha. În adu-
 narea generală dela 12 Septembrie 1893
 Pongrácz György a fost propus, că so-
 cietatea să róg pe guvern a modifica le-
 gea de presă faţă cu foile naţionalităţilor.
 Societatea însă a respins propunerea, der
 a hotărit cu unanimitate să róg guver-
 nul printr'o adresă, ca să fiă cu atenţiune
 la agitaţiunile pressei naţionalităţilor, şi
 mai ales a celei slovacă. În consecenţă
 deci, rógă pe guvern, ca puterea statului
 să procedă cu totă energia faţă cu aceia,
 car abuzeză de libertatea de presă, ce o
 garantează legile unguresc şi atacă sta-
 tul maghiar. În deosebire o ceră acesta
 kulturegyletiştii faţă de presa slovacă
 din Ungaria nordică, ale cărei agita-

ţiuni ar turbura liniştea şi pacea patrio-
 lor. Bieţii kulturegyletişti! Şi-au pier-
 dut minţile în furia lor ticăloasă de opre-
 siune şi de despotism asiatic.

Diarul „Perzeveranza“ susţine scirea
 combătută din mai multe părţi, că Jesuiţii
 au înaintat Papei un Memorand, în
 care îi recomandă participarea clericali-
 lor italieni la alegeri. Numita fôia mai
 adaugă, că Memorandul se ocupă cu ideea,
 că o eventuală majoritate clericală în Ca-
 mera italiană ar pune pe sfântul Scaun
 în poziţiunea, de-a deveni éraşi stăpân
 al situaţiunii, şi prin urmare de-a resta-
 bili puterea lumescă a Romei papale.

O telegramă din Belgrad, care aş-
 téptă încă confirmare, anunţă, că guvernul
 Gruici şi-a dat dimisia. Regele Alexan-
 dru a însărcinat pe Svetomir Nicoajevici
 cu formarea noului cabinet. Se dăce, că
 pricina dimisiunii guvernului-Gruici este
 pretensiunea regelui de-a dimitte din func-
 ţiuni pe toţi acei funcţionari, car la ale-
 gerile comunale au folosit toate mijlocele
 contra candidaţilor partidei progresiste, şi
 car n'au voit să împiedece atacurile sân-
 gerose dintre radicali şi progresişti cu oca-
 sia alegerilor. Se crede, că în noul gu-
 vernu, ministru de războiu va fi Koka Mi-
 lanovic. Svetomir Nicoajevici aparţine nuan-
 ţei radicalilor moderati.

Din Camera română.

Discuţiune privitoare la cestiunea română.
 Din discursul D-lui M. Balşu.

D. M. Balşu: Permiteţi-mi, D-lor, să
 trec la un alt eveniment politic,
 care priveşte politica noastră din afară,
 care pentru noi este cestiunea cea mai in-
 teresantă, pentru că este strinsă legată de
 existenţa noastră naţională. Voi să vorbesc
 de cestiunea Românilor, car locuesc afa-
 ră de hotarele Regatului român, mai ales
 de Românii din Ungaria şi Transilvania, şi
 decă vorbesc mai multă de Românii din
 Ungaria, nu o fac pentru că n'am acelaşi
 interes pentru toţi Românii ori unde ar fi
 ei, ci pentru că nicăiri cestiunea nu este
 atât de ardetă, ca tocmai în Ungaria şi
 Transilvania.

Mesagiul regal ne spune, că pacea
 este asigurată, pentru acest an cel pu-
 ţin, şi că legăturile noastre cu puterile stră-
 ine sunt atât de strinsă legate, încât
 nu poate fi nici o temere pentru viitor.
 Trebuie să fim neapărat recunoscători
 guvernului pentru dibăcia politică, care a
 dovedit-o în conducerea afacerilor noastre
 publice externe şi pentru înţelepciunea, care
 a arătat-o în apărarea intereselor noastre
 faţă cu puterile străine.

Un stat mic, ca al nostru, încun-
 giurat de puteri mari, în deplină forma-
 ţiune politică şi în deplină dezvoltare econo-
 mică, are mai ales nevoie de pace şi tot
 ce poate asigura această stare de lucruri este
 bine venit de noi. Dér, D-lor, pacea nu
 depinde numai de noi; sorta ei este în mâ-
 nile puterilor mai mari şi mai puternice.
 Starea politică a Europei este însă departe
 de a fi normală, pregătirile de resbel ur-
 méz din an în an înainte şi devin din
 ce în ce mai costisitoare şi mai amenin-
 tătoare, şi o scintee poate da loc la izbucni-
 rea unui resbel ast-fel precum de secol
 nu s'a văzut, şi de care, şi aci mă uesc
 cu totul cu D. ministru al domeniilor,
 nici noi Românii nu vom putea rămâne
 străini. Şi atunci, când mă uit la viitor,
 nu pot fi fără de mare îngrijire tocmai
 din cauza situaţiunii nesuferite, ce s'a cre-
 at mai ales Românilor din Ungaria şi
 Transilvania, ale căror aspiraţiuni naturale
 sunt atât de asuprite. Acestă luptă a Ro-
 mânilor pentru naţionalitatea loră este
 nouă, o ştiu, der că a luat mai ales în

aceste din urmă vremuri proporțiunile înspăimântătoare, cari nu ne pot lăsa indiferenți pe noi Români din Regat. Pentru noi această cestiune domină toate cele-alte cestiuni, căci este o cestiune de existență națională. (Aplause). Regatul român este încungiuat în toate părțile de state mari, în cari însă locuiesc o populație română mai totu atâtu de mare, câtu aceea, care locuiesc în Regatul român. Ca aceste populațiuni române să păstreze caracterul lor istoric, național, limba și religia lor, nu este pentru noi numai o afacere de simpatie, care o avem și trebuie să o avem pentru acele populațiuni, ci este pentru noi o cestiune etnică și politică. (Aplause). Dacă încercările cari se fac de Unguri de a desnaționaliza aceste populațiuni și de a face din trei milioane de Români trei milioane de Maghiari; dacă încercările făcute de Ruși, ca sârbii și alte neamuri, de a desnaționaliza Români, și de a face din 3 milioane de Români 3 milioane de Slavi, decâtă dău aceste încercări ar reuși, neapărat, că acesta pentru noi Români din Regat ar fi o lovitură de mörte ce s'ar da existenței noastre naționale. Perduți în oceanul slavismului, această primă esterminațiune a neamului românescă afară din hotarele noastre, ar fi urmată de o altă încercare totu atâtu de fatală nouă, aceea de a face să dispară mai înainte Regatul român politic și apoi de a desnaționaliza locuitorii acestui Regat, și câtu de de mare să fiă rezistența, ce o vom pute opune acestor încercări, ea va fi neapărat multu slabită prin pierderea Românilor ce încungiuau și protegiau neamul românesc din Regatul român. Și atunci întreaga operă făcută de strămoșii noștri, continuată cu atâta stăruință și înțelepciune de generațiunile venite în urmă, s'ar distruge, și întreaga încercare făcută de puteri de a avé aci la gurile Dunărei unu stat modernu, cu misiunea de a menține ordinea de lucruri, cari se dea satisfacțiune tuturor intereselor Europei civilizate, s'ar distruge. (Aplause).

Noi, D-lor, am îndeplinit cu sfîntă misiunea noastră, căci ori-ce s'ar dice în privința poporului român, este unu lucru certu, că elu a dovedit unu tactu politicu, o cunoscință politică, care a fost aprobată de toate puterile, și cari ne-au ajutat să ocupăm locul politicu, care ilu avem astăzi în Europa. Dacă este așa, și nimeni nu o tăgăduiesc, suntem în dreptu de a ne îngriji de ceea-ce vedem, că se petrece împregiurulu nostru, mai alesu, că această situațiune se prelungește cu atâtu, că devine mai amenințătoare, și suntem în dreptu și datoru, chiar de a atrage atențiunea acelor puteri, cari au același interesu ca noi, pentru pace și pentru menținerea statului-quo, asupra unei situațiuni, care nu provine din vina noastră, ci din șovinismulu unui popor, care în lupta sa cu naționalitățile nemaghiare a pornit o furtună, care nu se scie unde va merge și ale cărei efecte politice nimeni nu le pöte prevedé. (Aplause).

Lupta naționalităților, provocată în Ungaria, prin încercările Ungurilor de a desnaționaliza mai întâiu populațiunea română și continuată apoi și în contra celorlalte populațiuni nemaghiare, abia a început cu toate persecuțiunile, cu toate legile esceptionale, cu toate actele barbare și nedemne de secolulu în care trăim, rezistența devine totu mai aprigă, și nu scie, care va fi sfârșitul acestor lupte și unde vor ajunge lucrurile, când aceste nenoroce popore vor simți cuțitul la osu. (Aplause).

Se înțelege lesne, că o asemenea situațiune amenințătoare pentru interesele năului nostru nu pöte neapărat să mărescă și să întărească simpatiile poporului român pentru Austro-Ungaria, și pentru o direcțiune politică, care o recunosc, că în originea ei a fostu bună, căci era menită a ne procura la timp de nevoie unu sprijin puternicu, dér ale cărei consecințe imediate sunt persecuțiunile fraților noștri. Dér aceste lupte, această agitațiune pöte avé și alte urmări politice și mai grave. Ea va puté pune pe Austro-Ungaria la unu momentu datu în neputință să dispună de acele forțe de cari ar puté dispune în timp normal, decâtă mișcările sale n'ar fi împedecată existența acestei cestiuni. Cine nu vede atunci, că nu numai interesele acestei țeri, care este la periferă, decâtă mă poté exprima astfel, a Europei civilizate, și care este cea dintăiu și cea mai multu spusă, suntu foarte amenințate, dér că întreaga politică a acelor puteri, ale căroru sfaturi politice le-am urmărit până acum tocmai în nădejdea unui sprijin în viitor și cu ale căroru sfaturi politice amu fi dorit să urmăim și înainte, devine foarte discutabilă și folosulu ce amu putea trage noi din această alianță devine foarte problematicu. Era naturalu și de unu mare interesu patrioticu pentru noi, de a da cei d'ântăiu țipetulu de alarmă și de a arăta puterilor

amice primejdiile situațiunei de față, încâtu a nu fi espuse la o surprindere plăcută, la unu momentu datu.

Avem în adevér celu mai mare interesu, ca cestiunea Românilor să fiă bine cunoscută de puteri, astfelu precum se presintă în realitate, ér nu precum o presintă pressa maghiară.

Nu este vorba de drepturile ab antiquo ale Transilvaniei, nu este vorba de revendicări, ce vom avé noi de făcutu, nici de amesteculu guvernului nostru în afacerile altui statu neatérnatu. Punu la o parte și simțimintele ce avem și trebuie să avem pentru nemulu nostru, afară din hotarele noastre. Aici este vorba de o cestiune, care ne interesează pe noi, ca Statu și ca națiune, și nu ne interesează numai pe noi, ci și pe toate acele puteri, cari au ca noi același interesu a menține acea pace de care se vorbește în Mesagi, și cari au interese a se menține acel statu-quo politicu care este sprijinulu nostru celu mai puternicu.

De aci provine marea îngrijire, ce se manifestă în opinia publică a țerei, și este bine, ca ea să fiă cunoscută și peste hotarele noastre.

De aceea eu cred, că bine au făcutu, patriotice au lucratu acei, cari au ridicat vocea lor și în Senatu și în Cameră (aplause), de au arătat temerile lor.

Nu pentru a crea guvernulu dificulțăți, nu pentru a-lu face răspunătoru de o stare de lucruri, de care întru nimic nu e vinovat, nu pentru acesta amu luat noi cuvântulu.

Putin împörtă decâtă vă răspunde guvernulu, și cum va răspunde, căci ori ce se va petrece în inimele lor de Români, scim că ei nu vor puté vorbi decâtu cum au făcutu.

Altă răspundere au ministrii, de câtu o am eu, când vorbesc de pe această tribună. Ceea ce a-și dori, ceea ce a-și fi fericit, decâtă a-și puté reuși, este ca cuvintele noastre, cari exprimă durere pentru evenimentele ce se petrec în Ungaria și temerea pentru viitoru, să pătrundă peste hotarele acestei țeri și să ajungă la urechile acelora, cari decâtă au în adevér aceleași interese ca și noi, au și puterea să cêră de la aliații loru deslegarea pacinică și dreptă a acestei cestiuni. (Aplause).

Din discursulu d-lui Gr. Peucescu.

D. Gr. Peucescu: Este învederat, că ori ce durere, ori ce lovitură dată Românilor din ori ce parte, nu pöte să nu rămână în modu dureros în inimile noastre, ori ce lovitură dată lor ne dore (aplause), ori ce faptu care i împuținează și amenință, ne amenință și împuținează puterea și prestigiulu nostru.

D-lor, poporul maghiaru și poporul român, suntu două popore mici în mijloculu unui vastu oceanu formatu de Slavi de trei părți și de o parte de unu altu popor totu atâtu de puternicu, totu atâtu de viguros, de poporul germanu, și e în interesulu conservării comune, ca să putem să fimu totdeuna în înțelegere, ca să ne putem da mâna frățescă pentru a ne apăra împreună naționalitățile noastre contra puternicelor popore, cari ne încongioră. D-lor, e bine să se scie, e bine să o declarăm totu, ori care ar fi partidulu căru aparținem, că purtarea pe care o au vecinii noștri Maghiari cu frații noștri ce se găsesc în imperiulu lor, că această purtare compromite interesele superioare ale apărării nostre comune (Aplause). Nu e cu putință să întinzi cu totă inima mâna unui om, care i vrea răulu, să stringi cu totă inima o mână, care se îndeletnicește să lovască pe frații noștri cu cari suntem de același sânge (Aplause). Nu ne aparține nouă, ca să spunem cum se se reguleze raporturile dintre Maghiari și Români; ceea ce scim e, că este cu putință ca aceste raporturi să se reguleze într'unu modu pacinic; că e cu putință, ca să fiă dreptate, să fiă înfrățire între densii.

Există în mijloculu Europei o țără, în care ne ducem din toate părțile lumii să o vizităm, ca să găsim liniștea, ca să ne recreăm. Și fără îndoială vizităm Elveția și pentru vederea frumșetelor naturei, dér de bună sêmă și pentru frăția, pentru dreptatea, care domină la ei.

Este învederat, că multu mai puțină lume ar visita Elveția, decâtă ar auzi, că ici zace în închisore unu bărbatu însemnatu prin inteligența lui, dincolo pierde vederea în închisore unu altulu.

Nimicu de asemenea în Elveția, și ceea ce ne înveselesc sufletulu totu atâtu câtu frumșetele naturei, este înfrățirea, care domnesce la acestu popor fericit. Ei bine, suntu acolo trei popore: Italiani, Francesi, Germani, cari trăiesc împreună ca frații, fără ca să înceteze să fiă bunu cetățeni elvețieni cu toții, hotărâți cu toții să trăiască împreună și să își apere independența lor contra tuturor. E dér cu putință să trăiască în pace, și decâtă am dori

Maghiarilor să fiă totu așa de fericiti cum sunt Elvețienii, cred că nu le-am fi maru vrășmași.

Dér alte idei au cursu dincolo de Carpați, alte planuri frământă pe vecinii noștri Maghiari. Și de aceea diceam, că asigurările de pace ce ni-se dau, ne-au făcutu bucuria mai alesu în acestu momentu, pentru-că suntem siguri, că pacea va da timpu vecinilor noștri, cari au bărbăți mari de stat, bărbăți însemnați în toate privințele, ca să mediteze cuvintele înțelepte pronunțate mai deunăzi, de înțeleptulu lor monarchu, și să se convingă, că problemele cele mari, ca acelea, cari se agită în țera lor, nu se deslegă nici prin dărâmare de case, nici prin maltratări de persoane, nici prin temnițe, nici prin tribunale, că asemenea probleme nu se resolvă, decâtu prin dreptate! (Aplause).

(Va urma.)

SCRIRILE ȚILEI.

- 23 Decembrie.

Jeremiada unni „patriotă“. „Egyetértés“ publică o lungă Jeremiadă, ce i-o trimite din Teiuș unu „patriotă“ ungaru, care se plânge amaru asupra stărilor de lucruri din Ardeal și Ungaria sudică. Elu dice, că unu străinu aflându-se pe aceste locuri, n'ar scie, că ore se află în Ungaria, ori în mijloculu României, într'atata se vede încungiuat de comune „valahe“, mergendu străinulu prin Ungaria sudică, i-se pare, că se află în mijloculu Serbiei; puțin mai spre nordu, se găsește între Germani, și pretutinden în aceste părți ale „Maghiariei“ dă de comunități cu caracteru de naționalitate. „Valahii“ visază de-o Româniă-mare, Sârbii de-o Serbiemare, Nemții (șvabi) nu-său chiar însuflețiti pentru Germania lui Bismark, dér nici patrioți maghiari per exelenciam nu sunt. C'unu cuvântu „patriotulu“ nostru e pus în desperare, de-atata „elementulu străinu“ în „țera lui Arpad“, și rögă pe Dumnezeu Maghiarilor, să deschidă ochii guvernulu la atata „străinismă“. — Adecă, ce să facă? — Să-i maghiariseze! Dér cum? Asta ni-o va spune a treia și după scripturi. Noi constatăm cu bucuria, că totu se află câte-o glavă ungurescă, care se le spună șovinistilor, că suntu încă departe de „Maghiaria“ adevărată.

— 0 —

La procesulu Memorandului. „Kolosvár“ dela 3 Ianuarie n. aduce șcirea, că președintele de tribunalu, br. *Szentkereszti*, va lua dispozițiuni, ca pertractarea în procesulu Memorandului să nu se țină în sala din palatul Bánffy, ci într'o altă sală mai spațioasă.

— 0 —

Gladstone de 85 de ani. Marele bărbatu de statu englesu, apostolu alu umanismulu, Gladstone, a intrat țilele aceste în anul 85-lea alu vieții sale. Gladstone este acuma a patra oră dirigentu alu statulu Marei-Britanii. Perseveranța, laboriositatea și vioiciunea sa este admirată de toți. Așa de pildă Gladstone a lucrat în anul 1893 neobosit, luându parte dela începutu până la sfârșitu la ședințele cele mai lungi ale parlamentulu, a lucrat dela începutu anulu până toamna și de și pentru drepturile Irlandezilor și nici dela ședințele de iernă nu s'a retras, ca să facă să reușescă programa dela Newcastle, care cuprinde cele mai mari concesii politice. Pentru primăveră se pregătește Gladstone la o luptă mare și decisivă cu camera lordilor. Ceea ce a făcut Gladstone în trecut pentru cauza liberală în Anglia, adecă pentru cauza progresulu, și mai alesu a largirii dreptulu electoralu, propaganda ce a făcutu pentru națiunile cele apăsate și asuprite, pentru Armeni și Bulgari, chiar și pentru Greci și Italiani, și în fine ceea ce a făcutu pentru Irlanda — este cunoscutu ori și căru omu cultu. Scim, că în timpul din urmă Gladstone a arătat simpatia sa și pentru cauza Românilor asupriți. Numele lui va străluci în istoria între numele cele mai laudate, dér în veci neuitat va rămân Gladstone la națiunile asuprite, cari vedu într'insulu unu luptătoru mare și generosu pentru dreptate și libertate.

— 0 —

Bani falși. Abia s'au pus în circulațiunea banii cei noi, și au și începutu a se

falsifica. Așa, se scie din comitatulu Somoogy, că acolo de mai multu timp suntu puse în circulațiune piese false de câte 20 bani. În comuna Szakács, gendarmeria a prinsu o femeie, la care s'au găsit multe de bani falși. Complicii ei încă nu sunt cunoscuți.

— 0 —

Explosiune de dinamită la Oravița.

O telegramă din Oravița comunică, că acolo s'a întâmplat acum de curând unu atentat cu dinamită la viața unui inspectoru alu lucrătorilor de mine. Dinamita a fostu pusă în ferestra inspectorulu, unde a explodat, cauzându foarte mari pagube: păreții s'au dărâmat și toate mobilele din odăile de locuitu au fostu nimicite. În momentulu catastrofei, inspectorulu cu familia sa, din întâmplare, nu se află în casă, și acestei împregiurări este a se mulțumi, că au scăpatu cu viața. Făptuitorii nu sunt cunoscuți.

— 0 —

Recrutare de fete în Corea. Țile grele au ajuns pe tinerii din Corea.

În peninsula întrégă este strictu opritu fetelor să se mărită timp de o lună de țile. Bieții proeți budhiști suferu și ei alături cu tinerii, căci nu pot încasa taxe pentru cununii. Causa acestui „interdictu“ estrordinar este, că tocmai acum se organizează haremulu tinerulu moștenitoru alu tronulu din Corea. În totă peninsula se alegu fetele cele mai frumoșe, și cele mai multe dintre ele cu inima palpitândă așteptă să fiă trase la sorți, căci ele țin dreptu mare distincțiune a fi în harem.

— 0 —

Ședință secretă anarchistă.

După cum spunu foile din Londra, anarchiștii englesi și esterni au avut acolo o ședință secretă săptămăna trecută, în 27 Decembrie. La această ședință n'a fostu permis să ia parte nici unu raportor. După raporturile, ce le-au publicat înse arangiatorii adunării, s'a decis în memorata ședință să se întrebuițeze mijlocele cele mai aspre pentru combaterea capitalulu. Ce înțelegu anarchiștii sub „mijloce aspre“ este tuturor bine cunoscutu.

Lista juraților dela Clușiu pentru cuartalulu I alu anulu 1894.

În ședința de alaltăieri, ținută în Clușiu pentru stabilirea listei juraților, s'au trasu la sorți jurații, cari vor avé să funcționeze la procesele din cuartalulu I alu anulu 1894. Numêrul lor este de 36, dintre cari 12 vor avé să se dea verdictulu în procesulu Memorandului, decâtă acesta se va ține în acestu cuartal. Etă, cari sunt jurații primulu cuartal:

- 1) Dr. Gergely Samu, profesor de universitate;
- 2) Szüllö Arpad, procurist la firma „frații Sigmond“;
- 3) Graf Iakab, profesor gimnasial;
- 4) Porzy Mihály, inginer;
- 5) Döböl Antal, avocat;
- 6) Dr. Ferenczi Zoltán, bibliotecaru alu societății museului;
- 7) Fekete Nagy Béla, vice-notaru orășenesc;
- 8) Dr. Szabó Dénes, profes. de universitate;
- 9) Tompos Ignacz, avocat;
- 10) Petrán József, secretaru de bancă;
- 11) Dr. Benel János, medic;
- 12) Szilágyi Béla, otelier;
- 13) Dr. Akontz Károly, medic;
- 14) Dr. Groiss Gustav, prof. de universitate;
- 15) Darnay István, agent;
- 16) Somodi István, avocat;
- 17) Gyárfás Benedek, directoru de domeniu;
- 18) Ulár Pál, prof. gimnasial;
- 19) Dr. Groiss Béla, medic;
- 20) Merza Lajos, secretaru alu Kulturgylet-ului;
- 21) Dr. Czikmantori Ottó, avocat;
- 22) B. Mausberg Sándor, funcționar de bancă;
- 23) Hindy Arpad, redactorulu lui „Kolosvár“;
- 24) K. Nagy Sándor, funcționar la calea ferată;

25) Schilling Rudolf, notar public regesc;

26) Haller Rezső, președinte al camerei advocațiale;

27) Dr. Kis Mór, profesor de universitate;

28) Eöri Tivadar, funcționar la „pincze egylet“;

29) Dr. Rozsahegy Aladar, prof. de universitate;

30) Ferenczi Miklos, avocat;

31) Dr. Török István, profesor gimnazial;

32) Iakab László, veterinar;

33) Meimrer Sándor, director de domeniu;

34) Dr. Marki Sándor, prof. de universitate;

35) Dr. Rohonczy Lajos, vice-notar comitatens;

36) Dr. Haller Károly, profes. universitar.

Interpelarea

D-lui Fr. Hossu Longin, făcută în adunarea de la 28 Dec. a comitatului Huniádórei.

Deva, 31 Dec. n. 1893.

Este de foarte mare interesu interpelarea, pe care d-lui *Franciscu Hossu Longin* a adresat-o vice-spanului comitatului Huniádórei în ședința dela 28 Decembrie a congregației comitatense, deoarece prin ea se descoperă nise *abusuri revoltătoare*, ce s-au comis față cu țeranii români din partea unor funcționari administrativi ai comitatului.

După ce interpelantele își arată nedumerirea, că în raportul vice-spanului nu se face nici o amintire despre modul, cum procedeză autoritățile administrative în așa numitele „prevaricațiuni de păduri“, ce se întâmplă cu prevaricatorii și spre ce scop se întrebunțeză amenzile pentru prevaricațiuni, trece la motivele interpelării sale, pe care o desvâltă cam în următorul mod:

Prin anul 1880, luna lui Martie, mai mulți țeran din cercul pretorial al Huniádórei m'au imputernicit pe mine și pe d-lui avocat Mihai Bontescu din Hațeg, pe atunci domiciliat în opidul Huniádóra, ca să-i apărăm și să le facem plânsori și recursuri în cauze de prevaricațiuni de păduri.

Era vorba adecă, că pretura de atunci din Huniádóra a pornit o formală gona, în contra unei mulțimi de țeran din comunele învecinate cu opidul Huniádóra, ordonând execuțiunii și licitațiunii contra a sute și sute de țeran.

La început nu șiam și nu înțelegam, pentru ce pretura din Huniádóra a pășit cu atâta asprime, și care este baza execuțiunilor și a licitațiunilor pornite contra celor, cari ne cereau ajutorul.

În fine ne-am lămurit: Era vorba adecă, că organele statului, puse a îngriji pădurile erariale, an înțreg nu puteau să scotă amenzile croite prin pretorele de atunci pentru prevaricațiunile făcute de unii și alții; căci dela pretură li-se raporta, că cei condamnați nu sunt în stare să solvască pagubele și spesele, deoarece nu au nici o avere.

Până la un timp aceste raporte s'au luat de bani bun, der în fine era vorba de decă de mii, prin urmare, lucrul nu se mai putea suferi; inspectorul de păduri de atunci, constrins fiind și de sus, a fost silit a pași mai energic. A luat deci raportele pretorei la mână și pe baza acelora a cerut ordonarea execuțiunilor. luând asupra misiunea, de a întreveni pe la execuțiunii, ca să se convingă, încât sunt esacte datele din raportul pretorei.

Astfel pusă tréba la cale, pretorele a ordonat și a efectuat execuțiunile, și a pornit cu totă puterea contra clienților noștri. Noi am înșinat mulțime de recure, în cari am dovedit, că execuțiunile ordonate și efectuate nu au nici o basă legală, deoarece acele execuțiuni s'au ordonat numai pe baza unor raporturi de natură privată și nu în urma vre-unei sentințe cu putere de drept; s'au mai ală-

țurate la recure și o mulțime de chitanțe, din cari se putea vedea, că cei mai mulți din cei esecuați, au solvit atâtu spesele, cât și pagubele stabilite, ba că unii nu au fost nici judecați, și totuși au plătit acele spese și pagube și de câte două, ba și de câte trei ori!

Vice-comitele de atunci a cassat execuțiunile, nefiind ordonate pe basa vre-unei sentințe, și clienții noștri au scăpat. Ei, der acum s'a busumflat inspectorul de păduri și s'a apucat să amenințe pe pretorele, deoarece, cum șisei, era vorba de decă de mii.

După un interval ore-care, éta că într'o zi ne pomenim de nou cu clienții noștri. — Domnule, imi șiceau, ne prăpădim, că d-lui solgăbiru a năpustit asupra noastră de nou și ne amenință, că ne ia și sufletul, decă nu plătim, că acum nu mai are milă de noi, pentru ce am venit la D-Vóstré ș. a.

Am făcut nouă recure, der viceșpanul de-atunci tóte le-a respins, sub cuvânt, că execuțiunile s'au ordonat pe baza de sentințe ridicate la valoare de drept. Se șeflege de sine, că a urmat cu fuga mare ordonarea licitațiunilor.

Am recurs la comisiunea administrativă, am mers în deputațiunii și cu petițiunii la comitele suprem, rugându-l să se milostivescă a suspende licitațiunile și a înainta actele din oficiu la ministeriu. Comitele suprem, d-lui George Pogány, în fine s'a hotărât a studia cauza petenților. Am început împreună să căutam actele și am aflat, că domni dela pretura de atunci din Huniádóra au încercat o „probă“ de totu periculosă. Neavându adecă sentințe, ci numai însemnări private și raporturi particulare, au tipărit atâtea registre penale, de câte au avut trebuință, apoi le-au umplut, după cum cerea necesitatea și situațiunea, în care au ajuns în urma amenințărilor făcute din partea erariului. Astfeliu asigură, au tăbărit și cu mai mare furie asupra amăriților noștri clienți.

Cercetându eu mai cu de-amănunțu acele registre, mi-a părut bătător la ochi, că sentințele sunt scrise prospetu și pe tipăritură din tipografia de aici, pe când datul sentințelor era de prin anii, când la noi încă nu era tipografia. M'am lămurit asupra cestiunei și decă am grăbit la Ilustr. Sa d-lui G. Pogány, și descoperindu-i „proba“ domnilor dela Huniádóra, l'am rugat de nou, ca să binevoiască, cel puțin „acum“, să suspende licitațiunile, ceea ce, convingându-se însuși despre cele ce am aflat eu, a și făcut.

E de însemnat, că tocmai în acea zi s'a ținut ședința comisiunei administrative, la care am luat parte și eu ca ascultător, și-mi aduc bine aminte, că recursorile clienților noștri au fost respinse, sub cuvânt, că contra a două sentințe, nu se mai póte apela. — Ilustritatea Sa d-lui G. Pogány însé a dispus, în puterea dreptului ce l'a avut, ca actele să se transpună Ilustrității Sale, pentru a le subșterne ministeriului spre suprarevisuire.

Actele privitoare la acestu casu, cum și alte acte de cuprinsu analogu din pretura Devei, de pe când era pretor d-lui Aladar Szeredai, se afia aici la mine și decă se va cere, le voiu ceti, eventualu le pot pune la dispoziți.

Ce s'a alesu cu cauza clienților noștri, nu șicu, căci de atunci nu am primitu nici un act.

Premiéndu acestea, am voit numai să arăt, că în treut, la pretura din Huniádóra s'au constatat lucruri de totu triste și că prin urmare este datoriată noastră, a controla, nu cum-va asemenea procederi se repetu și în zilele noștre?

Onorab. D-nu viceșpanul imi va ierta decă, decă îi voi pune următoarele întrebări:

1) Are cunoscință d-lui viceșpanu despre aceea, că la pretura din Huniádóra, de vre-o câtu-va ani érași s'au înaintat plânșeri din partea organelor erariului, că pedepsele, spesele și pagubele adjudecate în cauze de prevaricațiuni de păduri, nu se administră, precum s'ar recere, și că ra-

porturile nu coréspund într'u tóte stărei faptice?

2) Are cunoscință d-lui viceșpanu, că la pretura din Hunedóra, mai mulți din cei condamnați pentru prevaricațiuni de păduri au produsu chitanțe, din cari se vede, că unele sume sunt încassate de către protopretorele, altele de către pretorele, altele de către notarii comunali, altele de către adjuncții de notari, altele de către sciitorul dela pretură, éra altele de către primari, și că ar fi și de aceea, cari ar fi solvit și mai de multe ori? și decă are;

3) Ce măsură a luat, ca să se convingă despre starea adeverată a lucrului? Întru câtu însé nu ar fi luat măsură până acuma;

4) Are d-lui viceșpanu de cugetu a se convinge, câtu mai curându, că ore abuzate din anii de mai nainte nu se repetă și acum, — ér în casu când s'ar repeta, pe cei vinovați are de gându d-sa să-i tragă la răspundere?

La acéstă interpelare viceșpanul a șis, că nu póte răspunde decatu în generalu, rezervându-și dreptul de-a răspunde mai în detaliu cu altă ocasiune. D-sa șice, că are cunoscință, așa șicéndu privată, despre unele neregularități, ce s'ar fi făcutu la pretura din Huniádóra și că s'au și pornit cercetări disciplinare pentru acele neregularități. Va răspunde mai pe largu, decă se va informa.

Réspunsul se ia la cunoscință. După desbaterea câtorva obiecte, ședința se ridică, până după amédu. În ședința de după amédu, reprezentanții români érași au luat parte în desbateri meritoriale. Mai interesantă a fost, că primarul opidului Oréștiu, voidu a face o propunere, a început să vorbescă nemșese, — der abia șise câteva cuvinte și șispanul l'a oprit, sub cuvânt, că cestiunea la care voia primarul să vorbescă, s'a primitu deja.

Ar fi timpul, ca și conlocuitorii sași să se intereseze mai multu de cauzele administrațiunei.

Corresp.

Sosirea în Bucuresci a rămășițelor generalului Cernat.

Cetim în „Românul“ de Marți: Asér la orele 7 și 50 m. a sosit în Bucuresci corpul generalului Cernat cu trenul obișnuit de Véciorova.

Pe peronul gării se afla o companie cu drapelul din regimentul 1 de geniu și musica. La intrarea în gară compania presintă armele, ér musica intonează marșul funebru. Erau preșenti toți șefii de corpuri și oficerii superiori din garnisonă. Dintre generali erau d. Berendei, Crușescu, Pastia, Anghelescu și ministru de rșboiu d. Lahovari etc. etc.

La scoborirea sicriului din vagonu clerul compus de un arhieru, vicarul mitropoliei și 12 preoți, au oficiat un micu serviciu religios, în urmă sicriul fu transportat afară din gară pe umerii a șese militari: trei artileriști și trei dorobanți, și înfășurat cu un drapel național a fost aședat pe un affetu.

Cortegiul s'a pus în mișcare în ordinea următoare:

Mai întâiu venea un car, pe care se înalta o piramidă de arme: șese corone mai împodobesc armele: una din partea M. S. Regelui, cealalte dela generali; carul era tras de patru cai albi.

După caru urma imediatu cociugul aședat pe affetu, la care erau înhamăți optu cai negri, apoi urma corpul oficerescu, după ei un escadron de gendarmi și în urmă familia. Pe ambele părți ale procesiunei, din distanță în distanță, înaintau soldați din diferite arme, cu facle aprinse. Incet, impunător, convoiul înainta pe calea Griviței, percurse calea Victoriei, apoi o luă pe Bulevardul Academiei, străbăt strada Colței și se opri la biserica Sf. George nou, unde cortegiul se opri, ér sicriul fu transportat în biserică, unde se mai oficiă un nou serviciu.

Turburările din Sicilia.

Scirile telegrafice din Palermo și Roma aduc amănunte despre nouă turburări în Sicilia.

În *Piatraperzia* a fost la 1 Ianuarie o izbucnire înfricoșată a furiei poporului. Mai multe edificii publice și private au fost aprinse. Intre miliți și turburatori s'au întâplat ciocniri sângeroșe. Firul telegrafic a fost rupt.

În *Mazzara* mulțimea a atacat edificiile cărților funduare și a finanțelor, și a dat focu arhivelor. Ei a dat năvală asupra penitențiarului și au dat focu caselor comunale precum și celor din vecinătate.

În *Belmoud* au demonstrat contra dării pe consum, în *Campobello* au aprins oficiul de dare, în *Terassini*, *Palma*, *Montechiaro* și *Camporeal*, după ce au demonstrat, turburătorii au fost imprășiați de miliți.

Agițațiunea în comunele din juru de Palermo este foarte mare. Poporațiunea s'a pus în stare de revoltă contra autorităților comunale, pe cari le acuză cu aceea, că jăfuesc în modu nemilosu poporul prin dările de consum.

Colonelul *Morra* a publicat ună manifestu către autoritățile orașenesci și comunale, în care șice, că ochii lunei întregi sunt ațintiți asupra celor ce se petrec în Sicilia. Provocă poporațiunea la respectarea ordinei și a legilor. Asigură, că guvernul se ocupă de ușurarea sorții poporațiunei, și speră, că liniștea se va restabili, fiindcă numai în liniște se potu rezolva problemele sociale.

O telegramă din Roma mai spune, că cu ocazia atacului din *Piatraperzia* au rămas omoriți cinci omeni și mulți răniți.

Mulțamită publică.

Sibiu, Decembrie 1893.

Din incidentul petrecerii cu dansu împreunate cu sorțire de obiecte, ce s'a arangiat în séra de 25 Novembre a. c. în favorul fondului „Reuniunei de femei pentru înfrumșetarea bisericei gr. cat. din Sibiu“, au încursu la cassa reuniunei:

a) oferte marinimóse dela: d-na Elena Lucaș din Sibiu 3 fl., d-lui G. Vancea, propriet. din Blașiu 2 fl., d-na Susana Vladomă din Hațeg 1 fl. 20 cr., d-lui Dionisiu Romanu cand. de adv. în Mediaș 1 fl. 20 cr., d-șora Nina Dunca de Sajó din Sibiu 1 fl. și d-lui Michailu Jourca Jourcescu notar în Reșinari 1 fl.

b) suprasolviri dela: d-șorele Ida și Teresia Pipoș 80 cr., Dr. Zosim Chirtopu 40 cr., sublocot. Józsep 40 cr., Dr. Ioan Popp medicu de regim. 80 cr., Antoniu Vasilichi inspectoru de carceru 80 cr., d-lui Stoica 40 cr., Dr. Iuliu Grecu medicu 1 fl. 80 cr., Dr. C. Diaconovich 80 cr., majorul Munteanu 40 cr., I. Deuhora 40 cr., G. Lupu clericu 40 cr., Șerbanu, cleric 40 cr., Milea funcț. de bancă 40 cr. Dr. Ad. Balint 80 cr., locot. Winkler 40 cr., d-na Ana Moga 80 cr., Ios. Lissai contabilu 40 cr., Aron Lupeanu ofic. militar 80 cr., Ioan V. Russu protopopu 40 cr., Iuliu baron Popp locot. 40 cr., N. N. 40 cr., N. N. 40 cr., Basiliu P. de Harșianu 40 cr., Const. Popp funcționar de bancă 40 cr., d-na Maria Raicu protopopésă 80 cr., Michailu Jourca Jourcescu 1 fl. 40 cr. și N. N. 40 cr.

Ne ținem decă de plăcută datoriată a aduce pe acéstă cale cea mai călduroasă mulțamită marinimóșilor contribuenți, precum și tuturor acelor stimabile dómne și domnișore, cari în vederea scopului, ce-lu urmăresce reuniunea noastră, cu zelu vrednicu de laudă au binevoit să oferescă obiectele de lipsă pentru sorțire; apoi tuturor binevoitorilor, cari prin distribuerea și vinderea biletelor de participare au contribuit la mulțamitorea reușită a întreprinderii noastre, și în specialu gentilelor d-șore din locu: Dorina Rațiu, Zina Moga Lucia Cosma, Minerva Balint, Lucreția Popescu, Silvia Trifanu, Cornelia Surdu și Agnes Cristea.

Dat din ședința comitetului „Reuniunei femeilor pentru înfrumșetarea bisericei gr. cat. din Sibiu“ ținută la 18 Decembrie 1893.

Maria Popp de Harșianu,
presidentă.

Nic. Toganu,
secretar.

L i t e r a t u r ă .

A apărut:

Călimdarul Plugarului pe anul co-mun 1894. Editura tipografiei A. Mureșianu. Anul II. Brașov, 1893. — Acestă călimdar, redigiat de colaboratorul nostru economic, d-lă *Ioană Georgescu*, conține afară de anunțuri 110 pag. form. mare 8°. Pe fața întâiu, ca ilustrațiune, se află o casă țărănească și dinaintea ei un plug cu doi boi arându. In text se mai află portretul lui Iacob Mureșianu, împreună cu câte-va notițe biografice; apoi o frumoasă ilustrațiune, care representă pe Iancu Jianul cu drăguța lui Ileana (din colecțiunea poporală română „Biblioteca istorică“, ce apare în editura librăriei Ciureu din Brașov).

Călimdarul acesta se pôte cumpăra dela tipografia A. Mureșianu în Brașov, dela librăria Ciureu în Brașov, pe lângă prețul de 25 cr., cu porto cu tot 30 ruceri. Se pot comanda cu abonamentul acestei foi.

In editura librăriei N. Ciureu din Brașov a apărut: „**Elemente din Constituția patriei**“, seu drepturile și datoriile cetățenesci pentru școlile populare române, de *Vasile Goldiș*, profesor. Tiparul tipografiei A. Mureșianu, Brașov. Prețul 20 cr. seu 40 bani.

In Editura librăriei N. Ciureu, din Brașov, a apărut: „**Călătoria lui Stanley prin Africa centrală**“ (1874—1877) povestită cu deosebire pentru tinerime de R. Roth. Traducere de *Andrei Bărcănuș*, profesor în Brașov. *Ediția a doua.* Cu portretul lui Stanley, alte opt ilustrațiuni și o chartă. Tiparul tipografiei „A. Mureșianu“ Brașov. Form. 8° de 204 pag. Prețul 50 cr. — Istorisirea renumitei călătorii a lui Stanley prin Africa centrală, multele și pășanii, ce le-a avut în atingerile lui cu sëlbaticii, oferu pentru ori-cine o lectură nu numai de tot plăcută și interesantă, dăr în același timp și foarte instructivă și folositoare; mai ales pentru tinerime e recunoscută această carte, ca una din cele mai bune și mai alese lecturi.

„**Elena**“, cunoscutul roman de *Dimitrie Bolintineanu*, ediție nouă, împărțită, în două volume, cuprinzându în total 312 pag., cu mai multe ilustrațiuni în text. Prețul ambelor volume 4 lei. De vânzare la editura diarului „Universul“ din București (Strada Brezoianu), se pôte însă procura și dela librăria Ciureu din Brașov cu prețul de 2 fl.

Darwin și darwinism, conferință de *Z. C. Arbore*. O broșură de 28 pag., apărută în tipografia „Toma Basilescu“ din București (Bulevardul Elisabeta 111).

„**Biblioteca națională**“. Sub acest titlu a început să apară, în editura librăriei Romuald Schally din Cernăuți, un șir de scrieri populare, dintre cari prima broșură apărută până acum conține un interesant *studiu biografic asupra vieții lui Petru Maior*, scris de d-lă *George Bogdan-Duică*. Form. 8° de 63 p. Prețul 35 cr.

Compas românesc. Anuar financiar, care cuprinde toate datele asupra institutelor române de bani, dimpreună cu îndrumări folositoare pentru capitaliști, cari vrău să cumpere hârtii de preț — de *Petra-Petrescu*. De vânzare la autor în Brașov, à 55 cr. franco.

Cursul la bursa din Viena.

Din 3 Ianuarie 1893.

Renta ung. de aur 4%	116 90
Renta de corone ung. 4%	95.10
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	125.75
„ „ „ argint 4 1/2%	101 50
Oblig. „ „ de ost. I. emis.	121 90
Bonuri rurale ungare.	94 75
„ „ croste-slavone.	98.25
Imprum. ung. cu premii.	147.50
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin.	141 75
Renta de hârtie austr.	98 35
„ „ argint „	98 15
„ „ aur „	118.70
Losuri din 1860	145 50
Ancii de-ale Băncii austro-ungar.	1004.--
„ „ ung. de credit	424 25
„ „ austr. de credit	352.--
Napoleon d'ori	5.85
Mărci imp. germ.	60.92 1/2
London (lire sterling)	124.05
Renta de corone austr.	96.75

Cursul pieței Brașov.

Din 4 Ianuarie 1893.

Banconote rom. Cuiap.	9.76	Vând.	9.80
Argint român.	9.70	„	9.74
Napoleon d'ori	9.84	„	—
Galbeni	5.80	„	—
Ruble rusesci	131.--	„	—
Mărci germane	60 60	„	—
Lire turcesci	—	„	—
Seris. fonc. „Albina” 6%	—	„	—
„ „ „ 5%	101 50	„	102 50

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Nr. 8—1894.

PUBLICAȚIUNE

privitoare la încassarea dărei pentru câni pe anul 1894.

Prin acesta se aduce la cunoștință generală, că mărcile de câni însemnate cu anul 1893 dela 15 Ianuarie nu mai au valoare. Toți câni, cari nu vor fi provețuți cu mărci pentru anul 1894, dela 16 Ianuarie încolo, se vor prinde de câră călău.

Posesorii de câni au a-și primi mărcile de câni cele nnuie începându dela 2 Ianuarie, dela cassa de dare a orașului.

Darea pentru câni, cari au trecut de 3 luni este pentru un an:

- a) pentru câni de lucș 8 fl.
  - b) pentru câni de vênat, decă posesorul are carte de vênat 1 fl.
  - c) pentru câni, cari servesc la pădirea casei și sunt ținuți în loc închis 1 fl.
- Se face observare, că înlăuntru orașului pentru fiă-care câne de curte este a se plăti 1 fl. Er afară din oraș pentru 2 câni de curte, seu 2 câni de oi, în fine, pentru 3 câni de oi, cari păzesc turmele este a se plăti 1 fl.

Voiagerii, seu streinii, cari vor șede mai mult de 8 zile în oraș, au se plătescă 1 fl. lunar la casa de dare a orașului, pentru fiă-care câne, care va fi în posesia lor. Până la plata acestei taxe trebuie cânele provețut cu botniță și dus de sfără.

Brașov, 2 Ianuarie 1894.

332 1—2 **Magistratul orașenescu.**

Numere singurate din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se pot cumpăra în librăria Nicolae Ciureu, și în tutungeria I. Gross.

N-rul de Crăciun
al REVISTEI
LUMEA ILUSTRATĂ

s'a expeditat tuturor d-lor abonați și persônelor, cari au făcut comanda, și îndemnă pe toți aceia, cari doresc a vedé ceva într'adeveru

frumos și interesant, se cêra pe la librării acestu N-ru excepțional și vedându-l, de sigur, că vor dori s'lu și aibă.

Relevăm din bogatul și atrăgătorul seu cuprins următoarele:

Sera pe lună (poesie ilustrată), de A. Vlăhuță. — *Sfântul munte Athos*, de celebrul scriitor George Ebers (cu numérose ilustrațiuni). — *Viața*, de Anton Bacalbașa. — *Legenda Crivățului*, de Iuliu I. Roșca. — *Ce zice Dumnezeu?* de Th. D. Speranța. — *Va victis*, de Sofia Kowalewska, trad. de Z. C. Arbore. *Poesii diverse*, de G. Coșbuc, Gr. N. Lazu, Artur Stavri. — *Corul plugarilor din Șomcuta-mare* (ilustrat). — **Ilustrațiunile:** *Iartă-le, Dômne!* . . . — *Fuga în Egiptu*. — *Isus la Maria și Martha*, etc. etc.

Afară de acesta, atragem atențiunea amatorilor asupra enigmei umoristice: „*O femeie tineră, care e trădată de soțului ei, s'!* . . .“ care se află la pagina 64 și pentru care se acordă deslegătorilor premii consistându din: *Albumul Femeilor frumoșe*, o *Mapă de Tablouri a amicilor artei* și 10 sticle de vin vechiu de Cotnari, cum și asupra următoarei ghicitori silabice ATAR. TSULIA EMUL IETSI VER (cu Batard!), dela pagina 200 și pentru a cărei deslegare se acordă trei premii consistând din magnificele tablouri colosale: *Galera Cleopatrei*. — *Panică*. — *Musica profană*, cari sunt niște adevărate capo d'opere și vor excita admirarea și entusiasmul tuturor câștigătorilor.

Prețul N-rului de Crăciun: pentru neabonați, **Ln. 3. — Fl. 1.50**, cari au cumpărat deja seu vor cumpăra N-rile 1—5, **Ln. 1.15**, seu **60 cr.**

Abonamentul pe un an costă, înaintat prin mandat postal, **fl. 11.50**, er ca scrisore-grop **fl. 10.50**.

În același timp reamintim, că în editura noastră a apărut renumita operă „**CURA de APĂ**“ de preotul KNEIPP și care costă (complect în două volume) **Ln. 3.**

Comande se primesc la toate librăriile, cum și la **Administrația revistei „LUMEA ILUSTRATĂ.“** **București.**

327 2—5

Cele mai eftine obiecte

pentru

Cadouri de Crăciun și Anul nou

se pot cumpăra în magazinul:

A. G. KALENDA, Brașov.

Noutăți, Oglinzi de cristal, Album, Obiecte brodate, Mărfuri de bronce, Maiolica, Servicii pentru fumat, Eventuale pentru carnaval, Cel mai fin parfum și diferite articole de toaletă, Albituri foarte fine pentru bărbați, Cravate, Umbrele, Portmoneuri etc

330,2—4.

Noutăți în jucării de copii.

Anunciuri
(insertiuni și reclame)

Sunt a se adresa subscri-sei administrațiunii. In casul publicării unui anuiciu mai

mult de odată se face scădemânt, care cresce cu câtă publicarea se face mai de multe-ori.

Administrațiunea „GAZETEI TRANSILVANIEI.“

Sosirea și plecarea trenurilor în Brașov.

Sosirea trenurilor în Brașov:

1. Dela Pesta la Brașov:
Trenul de persône: 8 ore dimineața.
Trenul accel.: 2 ore 9 min. după am.
Trenul mixt: 10 ore 25 minute sêra.
2. Dela Bucuresci la Brașov:
Trenul accel.: 2 ore 18 min. după am.
Trenul mixt: 7 ore 1 minute sêra.
Trenul accel.: 10 ore 17 minute sêra.
3. Dela Zêrnesci la Brașov.
Trenul mixt: 6 ore 10 min. dimineața.
Trenul mixt: 1 ora 14 min. după am.
4. Dela Ch-Ogorheiu la Brașov.
Trenul de persône: 8 ore 18 min. dimi.
Trenul mixt: 1 ora 49 min. după am.
Trenul mixt: 6 ore 56 min. sêra.

Plecarea trenurilor din Brașov:

1. Dela Brașov la Pesta
Trenul mixt: 5 ore 10 min. dimineața.
Trenul accel.: 2 ore 45 min. după am.
Trenul de persône: 7 ore 43 min. sêra.
2. Dela Brașov la Bucuresci:
Trenul accel.: 5 ore 15 minute dimi.
Trenul mixt: 11 ore înainte de amêzi.
Trenul accel.: 2 ore 19 min. după am.
3. Dela Brașov la Zêrnesci:
Trenul mixt: 9 ore 5 min. dimineața.
Trenul mixt: 4 ore 55 min. după am.
- Dela Brașov la Ch-Ogorheiu.
Trenul de persône: 5 ore 46 min. dimi.
Trenul mixt: 8 ore 50 minute a. m.
Trenul mixt: 3 ore 10 min. după am.

A V I S U !

Prenumerațiunile la **Gazeta Transilvaniei** se pot face și renoi ori și când dela 1-ma și 15 a fiă-carei luni.

Domnii abonați se binevoiască a arăta în deosebi, când voiesc ca espedarea se li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonéză din nou, se binevoiască a scrie adresa lămurită și se arate și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.“